

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

**TÁRSADALOMFÖLDRAJZI FOLYAMATOK
KELET-KÖZÉP-EURÓPÁBAN: PROBLÉMÁK,
TENDENCIÁK, IRÁNYZATOK**

Nemzetközi földrajzi konferencia
Beregszász, 2020. március 26–27.

Tanulmánykötet

1. kötet

„RIK-U” Kft.

Ungvár

2020

УДК (ЕТО): 911.3(4-11)(4-191.2)
T– 32

A kétkötetes kiadvány a Beregszászban, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán 2020. március 26–27-re tervezett, de a koronavírus-járvány miatt bevezetett karantén következtében elhalasztott *Társadalomföldrajzi folyamatok Kelet-Közép-Európában: problémák, tendenciák, irányzatok* című nemzetközi földrajzi konferenciára beküldött előadások anyagát tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlege és Földtudományi és Turizmus Tanszéke közreműködésével.

Szerkesztőbizottság: *Berghauer Sándor, Dávid Lóránt Dénes, Dnyisztrjanszkij Miroszlav, Fodor Gyula, Gergely Livia, Gönczy Sándor, Izsák Tibor, Mocá Andrij, Molnár D. István, Molnár József, Nagy Tibor, Oláh Natália, Papp Géza, Sass Enikő, Sesuka Halina, Tóth Attila, Vince Tímea, Virván Olga*

Műszaki szerkesztés: *Dobos Sándor*

Tördelés: *Dobos Sándor, Orbán Melinda, Tótin Viktória*

Korrektúra: *Kordonec Oleksandr, Pusztai-Tárczy Beatrix, Sin Edina, Vrabely Tamás*

Borítóterv: *Molnár D. István*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A kötetben található tanulmányokat
a nemzetközi földrajzi konferencia Tudományos Tanácsa lektorálta.

A közölt tanulmányok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A kiadvány tartalmát az „Unicheck”
online plágium-ellenőrző program segítségével ellenőriztük.

**A konferenciát és a kiadvány megjelenését
Magyarország kormánya, továbbá a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta:**

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88 000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7868-12-4
ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© A szerzők, 2020
© A szerkesztőbizottság, 2020
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2020

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

ТОВ «РІК-У»

Ужгород

2020

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)
Т– 32

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції *Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями*, яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

Редакційна колегія: *Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування: *Олександр Добош*

Верстка: *Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош*

Коректура: *Беатрікс Пустой-Гарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь*

Обкладинка: *Стефан Молнар Д.*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

Матеріали видання рецензовані Науковою радою міжнародної наукової географічної конференції.

За зміст опублікованих статей відповідальність несуть автори.

Матеріали збірника були перевірені на наявність збігів і запозичень сервісом «Unicheck».

Проведення конференції та друк видання здійснено за підтримки уряду Угорщини й Інституту національних стратегічних досліджень:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Євген Станішевський

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

© Автори, 2020

© Редакційна колегія, 2020

© Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 2020

FERENC RÁKÓCZI II TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN
COLLEGE OF HIGHER EDUCATION

**HUMAN GEOGRAPHICAL PROCESSES
IN EAST CENTRAL EUROPE: PROBLEMS,
TENDENCIES AND TRENDS**

International Geographical Conference
Berehove, March 26–27, 2020

Selected papers

Volume 1

“RIK-U” LLC
Uzhhorod
2020

УДК (UDC): 911.3(4-11)(4-191.2)
T- 32

The two-volume publication contains the speeches submitted for the international geographical conference under the title *Human geographical processes in East Central Europe: problems, tendencies and trends* that was to be held in Berehove, at Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education on 26–27 March 2020, but was postponed due to the quarantine preventive measures introduced as a result of coronavirus epidemic.

Prepared at the Publishing Department of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education in cooperation with the Department of Geography and Tourism

Editorial Board: *Sándor Berghauer, Lóránt Dénes Dávid, Myroslav Dnistrians'kiy, Gyula Fodor, Livia Gergely, Sándor Gönczy, Tibor Izsák, Andriy Motsa, István Molnár D., József Molnár, Tibor Nagy, Natália Oláh, Géza Papp, Enikő Sass, Halyna Shchuka, Attila Tóth, Tímea Vince, Olga Virván*

Technical editing: *Sándor Dobos*

Page proof: *Melinda Orbán, Sándor Dobos, Viktória Tótin*

Proof-reading: *Beatrix Pustai-Tárczy, Edina Sin, Oleksandr Kordonec, Tamás Vrabely*

Cover design: *István Molnár D.*

Universal Decimal Classification (UDC): *Apáczai Csere János Library of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

The research papers of the volume were proofread by the Scientific Council of the international geographical conference.

Authors are responsible for the content of the research papers.

The content of the research papers was checked by Unicheck Plagiarism Checker Service and Plugin.

**The conference and the publication of the research papers
sponsored by the government of Hungary and the Research Institute for National Strategy:**

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
Gagarin Street 36, 88 000 Uzhhorod, Ukraine. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (T. 1)

© Authors, 2020

© Editorial Board, 2020

© Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2020

TARTALOM / ЗМІСТ / CONTENT

1. KÖTET / ТОМ 1 / VOLUME 1

ELŐSZÓ	23
ПЕРЕДМОВА.....	24
PREFACE	25
ПЕРЕДМОВА.....	26
ELŐSZÓ	27
PREFACE	28
<i>Plenáris előadások / Пленарні доповіді / Plenary Presentations</i>	<i>29</i>
Маруняк Є. О.: РЕГІОНАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПОШУК БАЛАНСУ	31
Мезенцев К. – Провотар Н.: НЕОДНОЗНАЧНІ ПРИМІСЬКІ ПРОСТОРИ: РОЗШИРЕННЯ ЧИ ЗВУЖЕННЯ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК?	41
Руденко Л. Г. – Дронова О. Л.: ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ І ЗАВДАННЯ ГЕОГРАФІЇ	47
<i>Népesség- és társadalomföldrajz / Географія населення та соціальна географія / Population and Social Geography</i>	<i>53</i>
Bagdi, Róbert: ETHNIC MINORITIES AND THEIR LANGUAGE IN HUNGARIAN COUNTY SEATS – THE CENSUS OF 2011	55
Berki, Márton – Sivadó, Brigitta: SECULARIZATION OR A RELIGIOUS REVIVAL? – RELIGIOSITY IN DUNAÚJVÁROS AND KAZINCBARCIKA DURING AND AFTER SOCIALISM.....	65
Dancs György: DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGON AZ 1831-ES KOLERAJÁRVÁNY IDEJÉN.....	73

<i>Дністрянський М. С.:</i> ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАСЕЛЕННЯ ГИРСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	83
<i>Dusek Tamás:</i> AZ OKOSVÁROSOK KOMPLEX MUTATÓSZÁMAINAK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI.....	91
<i>Egri Zoltán – Uzzoli Annamária:</i> AZ EGÉSZSÉGEGYENLŐTLENSÉGEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE A TÁRSADALMI-GAZDASÁGI EGYENLŐTLENSÉGEKKEL MAGYARORSZÁGON.....	99
<i>Fabula, Szabolcs – Ilcsikné Makra, Zsófia – Pál, Viktor – Lados, Gábor – Boros, Lajos:</i> MIGRATION INTENTIONS AND MOTIVES OF HEALTH WORKERS AND MEDICAL STUDENTS – A COUNTRY CASE STUDY FROM HUNGARY	107
<i>Гукалова І. В.:</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	115
<i>Гаврилюк О.:</i> СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ У РАДЯНСЬКОМУ РОЗПОДІЛІ ЖИТЛА – ВІД СТАЛІНІЗМУ ДО РОЗВИНЕНОГО СОЦІАЛІЗМУ. РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОЇ РОБОТИ У МІСТІ ДНІПРО [ЕКС ДНІПРОПЕТРОВСЬК], УКРАЇНА	123
<i>Лейберюк О. М.:</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВИХ БАЗ ДАНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАСЕЛЕННЯ.....	133
<i>Molnár D. István:</i> A KÖZIGAZGATÁSI TÉRFELOSZTÁS VÁLTOZÁSAI KÁRPÁTALJÁN UKRAJNA FÜGGETLENNÉ VÁLÁSÁT KÖVETŐEN.....	139
<i>Molnár József:</i> MÓDSZEREK A NÉPESSÉG ELHELYEZKEDÉSE, ILLETVE A NÉPSŰRŰSÉG TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSÁRA – KÁRPÁTALJA PÉLDÁJÁN.....	147
<i>Obádovics Csilla:</i> NÉPESEDÉSI FOLYAMATOK KÜLÖNBSEGEI A KÁRPÁT-MEDENCE NÉHÁNY ORSZÁGÁBAN	157
<i>Patkós Csaba – Tóth Antal:</i> MAGYAR FIATALOK MIGRÁCIÓJA EMPIRIKUS KUTATÁSOK TÜKRÉBEN	167

Підгрушній Г. П. – Сікорська Л. Б.: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ НАСЕЛЕННЯ МІСТ УКРАЇНИ	177
Поливач К. А.: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО КАРКАСУ УКРАЇНИ	185
Пуґач С. О. – Мезенцев К. В.: ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖ У ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
Rigóczy Csaba: A VÁROSI OTTHON-ATTITÚD VIZSGÁLATA	201
Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente: A KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI GAZDASÁGI ALAPÚ KIVÁNDORLÁS MINT ÉLETSTRATÉGIA – A SZUBJEKTÍV JÓL-LÉT SZINTJEI KÜLFÖLDÖN.....	211
Tolnai Gábor: KELET-KÖZÉP-EURÓPAI FŐVÁROSOK VÍZPARTI MEGÚJULÁSA BUDAPEST, BELGRÁD ÉS KIJEV PÉLDÁJÁN	221
Tuza Benedek: BELSŐ-ERZSÉBETVÁROS TÁRSADALMI KONFLIKTUSAI	231
Veselicz Adél: A LEADER HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGI INDEXEK SEGÍTSÉGÉVEL.....	241
Вірван О. О.: ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ ДЕПУТАТСЬКИХ КОРПУСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ	251
<i>Régiók és határok / Regioni та кордони / Regions and Borders.....</i>	257
Bodó, Pál Bence: EXTERNAL DEBT ACCUMULATION IN KYRGYZSTAN.....	259
Csernicskó István: HOL A HATÁR, AVAGY MEDDIG TART EGY NYELVTERÜLET? EGY DIALEKTUSKONTINUUM ÖNÁLLÓ NYELVEKRE OSZTÁSÁNAK PROBLÉMÁI.....	269
Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc: A HABSBERG BIRODALOM TÉRSZERVEZÉSI KÍSÉRLETEI DÉLKELET-ERDÉLYBEN	279

Hajdú Zoltán: TÉRKÖZÖSSÉGI, ÉRDEKKÖZÖSSÉGI, „SORS-KÖZÖSSÉGI” ÁLLAMCSOPORTOK FORMÁLÓDÁSA AZ EURÓPAI UNIÓ KELETI TÉRSÉGÉBEN.....	289
Kozma, Dorottya Edina: COMPOSITE SUSTAINABLE DEVELOPMENT INDICATORS IN CASE OF 28 EUROPEAN UNION MEMBER STATES.....	299
Кравцова І. В.: ГЕОГРАФІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	309
Szabó Pál: FOGYASZTÁSFÖLDRAJZI DIMENZIÓK A POSZT-SZOCIALISTA TÉRSÉGBEN	317
Склярська О. І.: ЕЛЕКТОРАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ПРИКОРДОННИХ ЕТНІЧНО НЕОДНОРІДНИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ.....	327
<i>Nemzeti kisebbségek által lakott térségek társadalmi és gazdasági pozíciói Kelet- és Közép-Európában / Соціальні та економічні позиції регіонів із компактним проживанням національних меншин у Східній та Центральній Європі / Social and Economic Positions of the Regions Inhabited with Ethnic Minorities in Central and Eastern-Europe</i>	335
Körmöczi Gábor: A NÉPI KULTÚRA TÁMOGATÁSPOLITIKÁJÁNAK TERÜLETI ASPEKTUSAI MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN A CSÓRI SÁNDOR ALAP FINANSZÍROZÁSAINAK TÜKRÉBEN	337
Linc Annamária: A MAGYAR–UKRÁN HATÁRON ÁTNYÚLÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI.....	347
Samu István – Kulcsár László: ÖSSZENŐ, AMI ÖSSZETARTOZIK. A TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KAPCSOLATOK REKONSTRUKCIÓJA KÉT IPOLY MENTI FALUBAN A FOLYÓ SZEMKÖZTI OLDALÁN	355
Szalkai Gábor: SZIMBOLIKUS HARCOK A KÁRPÁTOK ÁTJÁRÓIBAN.....	365
Tőzsér Anett: A MAGYAR TURIZMUS KÁRPÁT-MEDENCEI SZINTŰ KITERJESZTÉSÉNEK INDOKOLTSÁGA ÉS LEHETŐSÉGEI.....	373

2. KÖTET / TOM 2 / VOLUME 2

<i>Turizmus / Туризм / Tourism</i>	407
Алієв В. В.: СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	409
Аріон О. В. – Бричук М. С.: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИС- ЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	415
Чернишова Т. М.: SWOT-АНАЛІЗ ТА СТРАТЕГІЧНІ АЛЬ- ТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	425
Elekes Tibor – Kápolnási Zsolt: AZ AGYAGFALVA EMLÉK- HÁZ IDEGENFORGALMI JELENTŐSÉGE, OKTATÁ- SI-NEVELÉSI LEHETŐSÉGEI.....	431
Gyuricza László – Szabó Balázs Attila: A MAGYARORSZÁ- GI SKANZENEK IDEGENFORGALMI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA.....	437
Kalmárné Rimóczi Csilla – Bakos Róbertné: AZ ONLINE KOM- MUNIKÁCIÓ JELENTŐSÉGE AZ UTAZÁSI DÖNTÉ- SEKBEN.....	447
Калмикова І. С. – Меліх О. О. – Меліх Т. Г.: СОЦІАЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ТА ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ.....	457
Kampó Ildikó: AZ EU-S TURISZTIKAI FEJLESZTÉ- SI PROGRAMOK MEGJELENÉSE KÁRPÁTALJA HEGYVIDÉKI TERÜLETEIN.....	465
Kátay Ákos: A GLOBÁLIS SZÁLLODAVÁLLALATOK TER- JESZKEDÉSI AKTIVITÁSA ÉSZTORSZÁG, LETT- ORSZÁG, LITVÁNIA, BELARUSZ, UKRAJNA ÉS MOLDOVA FŐVÁROSAIBAN.....	475
Kóródi, Márta – Mondok, Anita – Szabó, Attila: THE AWARE- NESS AND ACCEPTANCE OF THE TOURISM BRAND “HEART OF THE HUNGARIAN GREAT PLAIN” AND ITS ATTRACTIONS.....	485
Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Oláh Natália – Tóth Nikoletta Marian- na – Gönczy Sándor: KERESLETELEMZÉS A MAGYAR- ORSZÁGRÓL A KÁRPÁTALJAI BEREKVIDÉKRE ÉRKEZŐ TURISTÁK KÖRÉBEN.....	495

<i>Máltesics Péter – Varjas János: AZ INTERAKTÍV TANULÁS ÖSVÉNYEIN. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI GEOPARKOK OKTATÁSI MEGOLDÁSAI.....</i>	505
<i>Машіка Г. В.: АТРАКЦІЯ ЯК ДОМІНУЮЧА СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ</i>	515
<i>Mátyás Szabolcs – Tokodi Panna: A TURIZMUSBIZTONSÁG EGYES ÖSSZETEVŐINEK VIZSGÁLATA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN</i>	523
<i>Меліх О. О. – Калмикова І. С. – Меліх Т. Г.: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ СФЕРУ ТУРИЗМУ</i>	533
<i>Mondok, Anita – Szüle, Picabo Heder: ADULTS-ONLY HOTEL – A POTENTIAL SPECIALIZATION FOR SUCCESS?</i>	539
<i>Осінчук А. С.: ПРАВОВИЙ ДИСКУРС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	549
<i>Пацюк В. С. – Герасімова С. В.: РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ.....</i>	557
<i>Papp Géza: A KÉZMŰVES TERMÉKEK IRÁNTI KERESLET KÁRPÁTALJA FESZTIVÁLJAIN</i>	565
<i>Sass Enikő – Berghauer Sándor: HELYZETKÉPAZ EGÁN EDE KÁRPÁTALJAI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAM TURIZMUSRA GYAKOROLT HATÁSAIRÓL</i>	575
<i>Sütő László – Baranyi Kinga – Baráz Csaba – Holló Sándor – Homoki Erika – Cs. Nagy Ádám – Gasztonyi Éva: A BÜKK-VIDÉK GEOPARK FÖLDTUDOMÁNYI ÉRTÉKEINEK ÉRTÉKELÉSE</i>	585
<i>Ситник О. І. – Хлевнюк О. Я. – Працьовитий М. М.: НЕПЕВНЕ МАЙБУТНЄ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ ГАЙВОРОНСЬКОЇ ВУЗЬКОКОЛІЙКИ</i>	595
<i>Смирнов І. Г.: ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ГЕТЬМАН П. КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛОГІСТ.....</i>	605
<i>Tarpai József: A KÁRPÁTALJAI MAGYAR KÖZÖSSÉG MEGMARADÁSÁT SZOLGÁLÓ KULTURÁLIS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK AKTUÁLIS PÉLDÁI</i>	613

Уварова Г. Ш.: ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ГЕОГРАФІЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	621
Щука Г. П. – Сокол Т. Г.: МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ТУРИЗМІ: ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ	629
<i>Környezeti problémák / Проблеми довкілля / Environmental problems.....</i>	635
Apró Anna: SZEMPONTOK A FÉNYSZENNYEZÉS OKTA- TÁSÁHOZ A TANTERVI SZABÁLYOZÁS VONAT- KOZÁSÁBAN	637
Csoma Zoltán – Háger Krisztián – Csoma Zsuzsanna: A VÉRKE CSATORNA ÜLEDÉKÉNEK NEHÉZFÉM-SZENNYE- ZETTSÉGE	643
Dobó Marianna: A VÁLTOZÁSKEZELÉSI MÓDSZERTAN ALKALMAZÁSÁNAK PROBLEMATIKÁJA A VÉ- DELMI IGAZGATÁS TÉRSÉGI TERVEZÉSÉBEN	651
Hafenschner, Viktória Priscilla – Jankó, Ferenc: ENVIRON- MENTAL CONTROVERSY ON THE GABCIKOVO- NAGYMAROS WATER DAM, THE DANUBE RIVER. THE ASPECTS OF HUNGARIAN SCIENCE	659
Hardi Tamás – Hegyiné Bolla Katalin: A SZUBURBANIZÁ- CIÓ KÖRNYEZETÁTALAKÍTÓ SZEREPE A GYŐRI AGGLOMERÁCIÓBAN	667
Гінзула М. Я. – Смілик О. В. – Тесьолкіна Т. С.: АНАЛІТИ- КА СТРАТЕГІЧНИХ ДОКУМЕНТІВ МЕНЕДЖМЕН- ТУ ВОДНОГО СЕКТОРУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	675
Ігнатишин В. В. – Іжак Т. Й. – Ігнатишин М. Б.: МОНІТО- РИНГ ГЕОДИНАМІЧНОГО СТАНУ ЗАКАРПАТСЬ- КОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ	683
Ігнатишин В. В. – Вербицький С. Т. – Ігнатишин А. В.: ГЕО- ФІЗИЧНІ ПОЛЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ЕКОЛОГІЧНО НЕ- БЕЗПЕЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ЗАКАРПАТТІ.....	691
Kajati, György – Németh, Mercédesz: THE ROLE OF LOCAL PRODUCTS IN EDUCATION AND THE ERASMUS+ PROGRAM	699

<i>Kályko A. – Bászjuk T. – Cselle D. – Napcsák I.:</i> A POLISSZJAI-ALFÖLD FOLYÓINAK JELENLEGI ÁLLAPOTA ÉS KÖRNYEZETI PROBLÉMÁJA.....	707
<i>Лісовський С. А.:</i> РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЦЕДУРИ СЕО ПРИ РОЗРОБЦІ ПЛАНІВ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	713
<i>Solymos Karolina – Csoma Zoltán:</i> AKÁRPÁTALJAI-ALFÖLD TALAJAI FELVEHETŐ MIKROELEM-TARTALMÁNAK ÉS -ELLÁTOTTSÁGÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ELTÉRŐ HATÁSMECHANIZMUSÚ KIVONÓSZEREKBEN.....	723
<i>Vince Tímea – Csoma Zoltán – Molnár D. István – Gönczy Sándor:</i> A FELSZÍNI VIZEK NEHÉZFÉM-TARTALMÁNAK VIZSGÁLATA A NAGYMUZSALYI ARANYBÁNYA MEDDŐINEK KÖRNYEZETÉBEN	731

A szocialista örökség hatásai

A posztszocialista városok vízpartjain zajló folyamatok megértéséhez szükséges a kapitalista urbanizációtól lényegesen eltérő szocialista város önálló térbeli jellemzőkkel bíró szerkezetét (Harloe 1996) kialakító tényezőkről is röviden szót ejteni. A kollektív lét építészeti kereteinek megalkotásához, a társadalmi alapfunkciók elhelyezéséhez piaci logikát kikerülő területhasználat terjedt el (Smith 1996). A telekárverseny kiiktatása alacsonyabb beépítési sűrűséget eredményezett (Szelényi 1996), a gazdaságosabb területhasználati formák nem tudták kiszorítani a kevésbé gazdaságosakat (Kostinskiy 2001). Bár a szocialista városokban igyekeztek az ipart és a lakófunkciót térben elkülöníteni, az anyagi források korlátozottsága visszafoghatta ezeket a törekvéseket. Így a történeti múlttal rendelkező városok esetében az ipari termelés korábban kialakult helyszínei maradványként rögzültek értékesebb, belső városrészekben is. Tipikusan ilyenek voltak a vízparti területek.

A rendszerváltásokat követően, a piacgazdaságra való áttérés és a külföldi tőke nagyarányú beáramlása során a belvároshoz közeli negyedekből egyre inkább kiszorulnak a korábban állami ösztönzéssel jelen levő vagy csak megtűrt tevékenységek. Helyüket a központi elhelyezkedést sokkal magasabb áron megfizetni tudó funkciók veszik át. A termelés terei helyett a fogyasztás posztmodern terei válnak hangsúlyossá. Azonban – főleg a kezdeti időkben – a befektetők gazdasági érdekei szinte teljesen felülírták a közösségi és környezeti érdekeket, a szabályozás alig igyekezett a negatív hatásokat csökkenteni; „vadkeleti” viszonyok uralkodtak (Stanilov 2007). A problémák kezelését nehezítette az átmenet időszakának gazdasági instabilitása és az, hogy az új politikai, irányítási kultúra is csak formálódóban volt. Napjainkra a helyzet némileg konszolidálódott, de még mindig nem forrottak ki a konszenzusos városfejlesztés demokratikus gyakorlatai. A posztszocialista városokra jellemző útkeresésnek az egyik leglátványosabb helyszíne a vízpart.

A vízpartok újrafelfedezésének posztszocialista sajátosságai

A posztszocialista városokkal foglalkozó irodalom bővülése során a barnamezők problémaköre már korábban figyelmet kapott, de a vízparti barnamezőkre fókuszáló tanulmányok jellemzően csak a legutóbbi években bukkantak fel nemzetközi szinten. Ez arra is visszavezethető, hogy a kelet- és közép-európai nagyvárosok korábban kevésbé integrálták folyópartjukat a városszövetbe, ez a fajta törekvés a közelmúlt várostervezési

dokumentumaiban bukkant fel, és terjedt el. A posztoszocialista városok és vízpartjaik közelítenek a nyugati társaikhoz, de helyesebb külön kezelni őket, és újonnan neoliberais elvek alapján kormányzott városokról beszélni (Scharenberg–Bader 2009), ahol a kapitalista körülményekhez való gyors igazodás mentén zajlik a dezindusztrializáció (Machala 2014).

Tipikus, hogy az előző rendszerben kialakított szabályozási normák és gyakorlatok nem szűntek meg, de az új politikai, gazdasági környezetben már nem bizonyultak hatékonyak (Tsenkova 2014), így ezek a városok gyenge szabályozással rendelkező településeként kapcsolódnak be a városversenybe (Arandelović 2017). A hosszú távú, koherens tervezés hiánya okozta városfejlesztési bizonytalanság eltántorítólag is hathat a külföldi befektetőkre, ezért az egy-egy projekt sikeressége iránti vágy odáig vezethet, hogy erős helyi (vagy állami) kormányzati hátszelet biztosítanak a fejlesztésnek. Tehát nemcsak a piaci verseny okozza, hogy a helyi vállalkozók esélyei csekélyek, hanem a transznacionális ingatlanpiaci szereplők és a politikai elit közti informális hálózatok működése is (Grubbauer–Čamprag 2019).

A befektetők általában a tudás globális cirkulációjára építenek, azaz más térségekben alkalmazott fejlesztési sémákat és termékeket (luxusingatlanokat, irodákat) kínálnak a posztoszocialista városok vízpartjain is. A helyi kontextus figyelmen kívül hagyása vezethet oda, hogy a nyugati tervezők által megálmodott létesítmények túlméretezettek, az eredeti városszövetbe és városképbe nem illeszkednek (Gonçalves et al. 2016).

Budapesti, belgrádi és kijevi példák

Elmondható, hogy a vízpartok ma a posztoszocialista városokban is a különböző léptéken fellépő és különböző erejű szereplők ütközőterületévé válnak (Machala 2014). Az alábbiakban három folyóparti nagyváros – Budapest, Belgrád és Kijev – helyzetét hasonlítom össze; az utóbbi két város esetében alapvetően néhány angol nyelven fellelhető forrásra (Cybriwsky 2016, Arandelović et al. 2017, Grubbauer–Čamprag 2019) tudtam támaszkodni.

Budapesten a Duna-partok hossza – ha figyelembe vesszük a mellékágakat, szigeteket, öblöket is – meghaladja a 122 km-t. Ez az igen jelentősnek tekinthető vízpart azonban alatta marad a Belgrád esetében mérhető mintegy 155 km-nek és Kijev 187 km-nyi folyópartjának. Szerbia fővárosa esetében a jelentős hossz annak köszönhető, hogy két folyó – a Duna és a Száva – partvonalai adódnak össze, Ukrajna fővárosában pedig a Dnyeper fonatos jellege miatt sokkal több mellékág és sziget körvonala növeli a

folyópartok hosszát.¹ Jól érzékelhető különbség, hogy míg Budapesten a Duna kettészeli a belvárost, addig Kijev és Belgrád esetében a folyó csak határolja a történeti városmagot, a túlparton már a XX. századi modernizmus jegyében épült új negyedeket találunk. Mivel a folyók és közvetlen parti zónájuk szélessége különböző a vizsgált városokban, a városképben betöltött szerepük is más. A Duna szélessége Budapesten még a külső városrészekben sem haladja meg az 500 métert, így vizuális elválasztó ereje csekélyebb. Ugyanez a helyzet Belgrád esetében a 300 méternél nem szélesebb Szávával. Azonban ugyanitt a Duna és a parti erdősáv bő egy kilométeres, Kijev esetében pedig a Dnyeper és mellékágainak akár 2 kilométert is meghaladó szélessége már elválasztóan hat, szinte másikká teszi a túlpartot. Összehasonlítható a folyók partjának beépítettsége is. Rekreációs zöldterületeket ugyan mindhárom város vízpartján találunk (például Margit-sziget, Ada Ciganlija, Hidropark), a magyar fővárosban a legkevesebb zöld a partok (jellemzően a külvárosi részekben természetközeli), a legtöbb erdős, ligetes terület, homokos plázs pedig a Dnyeper partján található, még a város középső részein is.

1. ábra

Budapest, Belgrád és Kijev vízpartjai, a tanulmányban említett helyszínekkel

Forrás: Open Street Map alapján saját szerkesztés

Budapest vízpartjai kapcsán időről időre felbukkan az óriásrendezvény helyszínékként való városmegújítás vágya. Az eredetileg 1995-re tervezett, majd 1996-ra halasztott Világkiállítás előkészítéseként szabadították fel a lágymányosi és középső-ferencvárosi partszakaszokat. Annak

¹ A folyók fő sodorvonalának a vizsgált városok területére eső hossza viszont nagyságrendileg nem különbözik. Budapesten 32 km a Duna főágának hossza, Belgrádban ugyanez a folyóé 28 km, a Száváé bő 16 km, Kijevben hozzávetőleg 35 km hosszan kanyarog a Dnyeper. Így relevánsnak tekinthetjük a fenti adatok összevetését is.

ellenére, hogy az EXPO végül megghiúsult, a kiürített zónában a belvárosias funkciók terjeszkedni tudtak. A Millenniumi Városközpont létrejötté már egy szisztematikus vízparti fejlődés kezdetét jelenti (Bodnár–Veres 2013). A 2012-es és 2024-es olimpiai játékok megrendezésére való pályázás kapcsán több lehetséges Duna-parti eseményhelyszínt is kijelöltek, ám végül a pályázástól való visszalépések miatt tényleges terepi munkálatok egyik alkalommal sem indultak. A központi helyszínek szánt Csepel-Szigetcsúcs jövőjének kérdése mai is politikai viták tárgya (például atlétikai stadion, Déli Városkapu projekt stb.) Az egyetlen ilyen jellegű megvalósult létesítmény a 2017-es úszó-világbajnokságnak otthont adó Duna Aréna lett a Vízafogó városrészben. Budapest esete tehát jól példázza a realitásokon túlmutató, eseményvezérelt vízparti megaprojektek okozta kerülőutakat. Az elképzelések körül zajló politikai viták, valamint az EXPO-tervek kapcsán a rendszerváltást követő gazdasági válság okozta nehézségek, illetve az átalakuló viszonyok között a szervezői kultúra hiányosságai, a szocializmus időszakából örökölt berögződések (Takács 2005) mind posztszocialista jellemzőknek tekinthetők. A magánszféra jelentős haszna realizálódott, amikor a későbbi Millenniumi Városközpont területét áron alul adta el az állam egy befektetőnek. A Duna Aréna építése során is a kivitelezéssel megbízott vállalkozásoknak kedvezett, hogy a tervezettet végül jóval meghaladták a valós költségek.

Belgrádban a Száva-parti barnamezős zóna a vízparti megújulás elsődleges helyszíne. A városrész funkcióváltása nem újkeletű terv, városrészbe illesztése többször felmerült a XX. század során, legutóbb az 1990-es években, amelyből azonban a délszláv háború miatt semmi sem lett. A 2010-es években újraéledő Belgrade Waterfront projekt narratívája Kelet-Közép-Európa vezető városává tenni a szerb fővárost (Arandelović et al. 2017). Az alapkő letétele 2015-ben történt meg, az építkezések jelenleg is zajlanak. A projektnek és a város fejlesztési elképzeléseinek is zászlóshajója a tervek szerint 168 méter magas Kula Beograd (Belgrád Torony). A befektető, az egyesült arab emírségekbeli Eagle Hills már többször visszalépett volna, ám a szerb kormánytól garanciát kapott a megtérülésre, ezt nevezi a Grubbauer–Čamprag szerzőpáros (2019) a neoliberais „aidez-faire”² gyakorlatának. A nyilvánosság tájékoztató-

² Nemcsak hagyja a folyamatokat piaci alapon haladni (laissez-faire), hanem proaktív módon elősegíti azokat.

sa nélkül a befektető érdekei szerint módosították a rendezési terveket, külön törvényt hoztak a kisajátítások és engedélykiadások könnyítésére. A projekt legitimálásához kiemelt nemzetgazdasági fejlesztési zónává nyilvánították a területet. Az Eagle Hills mindezt arra használja, hogy hídfőállást építsen ki a térségbeli terjeszkedéséhez. Különösen visszas ez, hiszen igazi kockázatot sem kell vállalnia. Azonban a társadalom szélesebb köreiből az egész „fejlesztés” kezdetektől vitatott, sőt a többség ellenzi az átláthatóság hiánya miatt. 2016-ban már utcai tiltakozásokat rendeztek, de az eltérő érdekelttségű aktivisták és szervezetek nem jutottak közös álláspontra, így nem tudtak nyomást gyakorolni a kormányra és a befektetőre.

Kijev esetében a szovjet várostervezők kifejezetten nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a város iparának és lakótelepeinek intenzív fejlesztésével párhuzamosan minél nagyobb, rekreációs célokat kielégítő, mindenki számára elérhető zöldterületek maradjanak a folyópartokon. A zöldterületek és strandok ma is a vízpartok bő 85%-át adják, és viszonylag csekély a vízparti barnamezők aránya (jelenleg két nagyobb ilyen zóna található: a Ribalszkij-félszigeten és Holoszijiv városrészben). A nagyobb kiterjedésű zöldsáv rovására készültek el olyan ingatlanpiaci beruházások, amelyek léptéküknél fogva egy-egy városrész vízpartját alakították át teljes mértékben (például Obolony városrész), vagy olyan kiemelt helyen valósultak meg, hogy a városképet is befolyásolják (például a Diamond Hill luxus apartman-komplexum a történelmi műemlékeket koncentráló Pecserszka városrészben). Cybriwsky (2016) azonban nemcsak ezekre hívja fel a figyelmet, hanem egy sokkal több helyen jelentkező átalakulási folyamatra, melyet ő „kisléptékű, rejtett dzsentrifikációnak” nevez. Az – elvileg köztulajdonban levő – partszakaszokat lezárják az átlag városlakók előtt, parti vagy állóhajón kialakított éttermek, szórakozóhelyek, zárt klubok, jachtkikötők, magánrezidenciák jönnek létre a helyükön anélkül, hogy kompenzálnák a tágabb közösséget a zöldterületek elvesztéséért. Sok esetben a vízpartok „stratégiai elhanyagolása” zajlik, hogy aztán bármi új – akár a területnek a szűk politikai és gazdasági elit számára történő átjársása is – jobbnak tűnjön, mint a lepusztulás. Ugyanez zajlik a zöldövezeti nyaralótelepeken (például az oszokorki dácsatelepen), sőt a hatalmat birtokló személyek akár jelentősebb partszakaszokat is kiszakítanak maguknak. Kijevben az általános vízparti megújulás helyett tehát a természetközeli partszakaszok elbirtoklásának különböző léptékeken jelentkező típusaival találkozhatunk.

2. ábra

Duna Aréna (Budapest); Belgrade Waterfront; Riviera Riverside jachtkikötő (Kijev)

Forrás: saját felvételek

Természetesen számos közös jegy is felismerhető a három város esetében. Vannak meg nem valósult „álmoprojektek”. Ilyenek Budapesten az Óbudai-szigetre tervezett „Álomsziget” és a Soroksári-Duna-ág mellé elképzelt „DunaCity”, Belgrádban a Savamala városrészt érintő „Varoš na vodi” és „Europolis” projektek, Kijevben a „Kyiv City” a Ribalszkij-félszigeten és a „Kyiv Disneyland” a Hidropark helyén. Bár a Belgrade Waterfront projekthez hasonló léptékű beruházások Budapesten a 2008-as gazdasági válság miatt megghiúsultak, némileg kisebb léptékben és kevésbé szemet szűrő állami támogatással kibontakozhatnak hasonlóak (például a „BudaPart”). A lakóparkszerű vízparti beépítés ugyanúgy jelen van Budapesten a Marina Parton, mint Kijev Obolony városrészében. Fogyasztásra serkentő, ennek érdekében a vízparti tartalmakat mesterségesen is fokozó terek a budapesti Kopaszi-gát és a Bálna kereskedelmi és kulturális központ, Kijevben a Folyami Kikötő megújított környezete Pogyl városrészében, Belgrádban a teherkikötőből átalakított Beton Hala vagy a Száva-parti étterem- és klubhajók.

3. ábra

*A fogyasztás új terei (egykori) kikötői környezetben:
Bálna (Budapest), Beton Hala (Belgrád), Folyami Kikötő (Kijev)*

Forrás: saját felvételek

Összefoglalás, következtetések

A közös jegyek nem önmagukban a posztszocialista városok vízpartjainak sajátosságai, más térségekben is találkozhatunk hasonló példákkal. A megvalósulás – vagy meg nem valósulás – okai, módjai teszik azzá őket. A három város vízparti átalakulásának ízelítő szintjén történő felvillantása azt a célt szolgálta, hogy rajtuk keresztül egy-egy tipikus posztszocialista jellemvonást ismerhessünk meg: a közös akarat hiányában elbukó, költségeit tekintve is vitatható megaprojektoktól, a külföldi befektető érdekeit mindenek fölé helyező politikákon át, az elit különböző módokon történő vízpart-kisajátításáig. E folyamatok nem kizárólagosak a bemutatott városokban, de jól illusztrálnak egy-egy problémakört.

A kelet-közép- és kelet-európai városokban nagyszabású, a város szerkezetét és képét is befolyásoló vízparti projekteket csak akkor szabadna elkezdni, ha már sikerült megtalálni a területhasználati módok közti egyensúlyt és a gyakorlat szintjére emelni a nyugati városfejlesztési ideákat (partnerség, inklúzió, fenntarthatóság). Sokkal nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az olyan kisléptékű, helyi közösségek igényeihez igazodó projektekre, amelyek, ha térben el is különülnek, mégis közös irányba mutatnak.

Irodalom

- Arandelovic, B. et. al. 2017: Belgrade: Imaging the future and creating a European metropolis. In: *Cities* 63. pp. 1–19
- Bodnár, J. – Veres, J. 2013: The petty politics of a megaproject in Budapest. In: *A Worldwide View Research in Urban Sociology*, 13. pp. 83–106
- Cybriwsky, R. A. 2016: Whose city? Kyiv and its river after socialism. In: *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 98/4. pp. 367–379
- Dijk, H. – Pinheiro, M. A. 2003: The Changing Face of European Ports as a Result of Their Evolving Use Since the Nineteenth Century. In: *Portuguese Journal of Social Science*, 2/2. pp. 89–103
- Gonçalves, J. et. al. 2016: The Riverfront as a Mirror: The Case of the Transformations in Post-Soviet Cities. In: *New Water Policy and Practice* 2/2. pp. 21–35
- Grubbauer, M. – Čamprag, N. 2019: Urban megaprojects, nation-state politics and regulatory capitalism in Central and Eastern Europe: The Belgrade Waterfront project. In: *Urban Studies*. 56/4. pp. 649–671
- Harloe, M. 1996: *Cities in the Transition*. In: Andrusz, G. et al. (eds.): *Cities after Socialism*. Oxford UK – Cambridge, MA, Blackwell. pp. 1–29
- Hoyle, B. S. et. al. 1988: *Revitalising the Waterfront: International Dimensions of Docklands Development*. London, Belhaven Press. 265 p.
- Hoyle, B. S. 2000: Global and local change on the port-city waterfront. In: *The Geographical Review* 90/3. pp. 395–417

- Kostinskiy, G. 2001: Post-Socialist Cities in Flux. In: Paddison, R. (ed.): Handbook of Urban Studies. Thousand Oaks–London–New Delhi, SAGE. pp. 451–466
- Machala, B. 2014: The uneven struggle for bluefields: transformation in post-socialist Bratislava. In: Hungarian Geographical Bulletin 63/3. pp. 335–352
- Scharenberg, A. – Bader, I. 2009: Berlin's waterfront site struggle. In: City 13/2. pp. 325–335
- Schubert, D. 2011: Waterfront Revitalizations: From a Local to a Regional Perspective in London, Barcelona, Rotterdam, and Hamburg. In: Desfor, G. et al. (eds.): Transforming Urban Waterfronts: Fixity and Flow. New York, Routledge. pp. 74–97
- Smith, D. M. 1996: The Socialist City. In: Andrusz, G. et al. (eds.): Cities after Socialism. Oxford UK – Cambridge, MA, Blackwell. pp. 70–99
- Stanilov, K. 2007: The restructuring of non-residential uses in the post-socialist metropolis. In: Stanilov, Kiril (ed.): The Post Socialist City. Dordrecht, Springer. pp. 73–99
- Szelényi, I. 1996: Cities under Socialism - and after. In: Andrusz, G. et al. (eds.): Cities after Socialism. Oxford UK – Cambridge, MA, Blackwell. pp. 286–317
- Takács Á. 2005: Álomfejtés... a budapesti Expo története. In: Juharos R. (ed.): Hogyan épüljön Budapest? Budapest, Vertigo. pp. 203–223
- Tsenkova, S. 2014: Planning trajectories in post-socialist cities: Patterns of divergence and change. In: Urban Research & Practice. 7/3. pp. 278–301

Т– 32 Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями. Збірник наукових робіт Міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», Берегове, 26–27 березня 2020 року. Том 1 / Редакційна колегія: Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянский, Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца, Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп, Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. – 384 с. (угорською, українською та англійською мовою)

ISBN 978-617-7868-12-4

ISBN 978-617-7868-13-1 (Т. 1)

Двотомний збірник містить матеріали доповідей міжнародної наукової географічної конференції «Соціально-географічні процеси в Східно-Центральній Європі: проблеми, тенденції, напрями», яка мала відбутися 26–27 березня 2020 року в Закарпатському угорському інституті ім. Ф. Ракоці ІІ (м. Берегове), однак через епідемію коронавірусу та запровадження карантину була відкладена.

УДК: 911.3(4-11)(4-191.2)

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ,
ТЕНДЕНЦІЇ, НАПРЯМИ**

Міжнародна наукова географічна конференція
Берегове, 26–27 березня 2020 року

Збірник наукових робіт

Том 1

2020 р.

Редакційна колегія:

*Олександр Бергхауер, Лорант-Дейнеш Давід, Мирослав Дністрянський,
Дюло Фодор, Лівія Гергей, Шандор Генці, Тібор Іжак, Андрій Моца,
Стефан Молнар Д., Йосип Молнар, Тібор Нодь, Наталія Олаг, Гейзо Папп,
Еники Шаш, Галина Щука, Атілла Товт, Тімео Вінце, Ольга Вірван*

Технічне редагування:

Олександр Добош

Верстка:

Вікторія Товтін, Мелінда Орбан, Олександр Добош

Коректура:

Беатрікс Пустой-Тарці, Едіна Шін, Олександр Кордонець, Томаш Врabelь

Обкладинка:

Стефан Молнар Д.

Відповідальні за випуск:

Льдіко Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 28.07.2020. Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м². Ум. друк. арк. 31,0. Формат 70x100/16.
Замовл. №1861/1. Тираж 300.